

**O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTI:
XALQARO BOZORLARDAGI TENDENSIYALAR, TO'SIQLAR VA
O'SISH IMKONIYATLARI**

Ro'ziyev Shavkat Asrolovich

Xalqaro iqtisodiy munosabatlar fakulteti

Tashqi iqtisodiy faoliyat yo'nalishi

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

(UWED) +998 90 990 0092

Abstract

This thesis examines the recent dynamics of Uzbekistan's textile product exports, the main barriers to entering international markets, and the sector's growth opportunities. It reviews the ongoing shift from raw yarn toward finished garment production, the extent to which the EU's GSP+ preferential trade regime is utilized, and progress toward the export targets set by the government. The analysis shows that despite substantial growth potential, dependence on semi-finished goods, international certification requirements, and logistics costs continue to hinder stable export growth. The paper concludes with practical recommendations for developing the sector.

Keywords: textile industry, export, finished garments, GSP+, international market, foreign trade, investment, Uzbekistan

Аннотация

В тезисе рассматривается динамика экспорта текстильной продукции Узбекистана за последние годы, основные барьеры выхода на международные рынки и перспективы роста отрасли. Анализируется переход от экспорта пряжи к производству готовой одежды, степень использования преференциального торгового режима ЕС GSP+, а также ход достижения экспортных целей, установленных государством. Результаты анализа показывают, что, несмотря на значительный потенциал роста,

зависимость от полуфабрикатов, требования международной сертификации и логистические издержки препятствуют устойчивому росту экспорта. В заключение предлагаются практические рекомендации по развитию отрасли.

Ключевые слова: текстильная промышленность, экспорт, готовая одежда, GSP+, международный рынок, внешняя торговля, инвестиции, Узбекистан

Annotatsiya

Ushbu tezisda O'zbekiston to'qimachilik mahsulotlari eksportining so'nggi yillardagi dinamikasi, xalqaro bozorlarga chiqishdagi asosiy to'siqlar va sohaning o'sish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Xom pryajadan tayyor kiyim-kechak mahsulotlariga o'tish jarayoni, Yevropa Ittifoqining GSP+ preferensial savdo tizimidan foydalanish darajasi hamda davlat tomonidan belgilangan eksport maqsadlarining bajarilish borishi ko'rib chiqiladi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, sohaning o'sish salohiyati katta bo'lsa-da, xom ashyoga bog'liqlik, xalqaro sertifikatlashtirish talablari va logistik xarajatlar eksport hajmining barqaror o'sishiga to'sqinlik qilmoqda. Tesis yakunida sohani rivojlantirish bo'yicha amaliy tavsiyalar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: to'qimachilik sanoati, eksport, tayyor kiyim-kechak, GSP+, xalqaro bozor, tashqi savdo, investitsiya, O'zbekiston

Kirish

So'nggi o'n yil ichida O'zbekiston iqtisodiyotida to'qimachilik va tikuvchilik-trikotaj sanoati eksportga yo'naltirilgan tarmoqlardan biriga aylandi. Mamlakat an'anaviy ravishda paxta xomashyosi eksportchisi bo'lgan bo'lsa, so'nggi yillarda davlat siyosati xom ashyoni eksport qilishdan tayyor mahsulot ishlab chiqarish va uni tashqi bozorlarga chiqarish tomon yo'naltirilmoqda.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, to'qimachilik sanoati mamlakat sanoat ishlab chiqarishining sezilarli qismini tashkil etadi va yuz minglab ish o'rinlarini ta'minlaydi, biroq eksport hajmining o'sish sur'ati barqaror emas - ba'zi davrlarda

sezilarli pasayishlar kuzatilmoqda. Bu holat sohaning xalqaro bozorlarga chiqishidagi tizimli to'siqlarni o'rganishni talab qiladi.

Tezisning maqsadi - O'zbekiston to'qimachilik mahsulotlari eksportining joriy tendensiyalarini tahlil qilish, xalqaro bozorlarga chiqishdagi asosiy to'siqlarni aniqlash va sohaning o'sish imkoniyatlarini belgilashdan iborat. Vazifalar: eksport dinamikasini statistik ma'lumotlar asosida yoritish; davlat tomonidan qo'llanilayotgan qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlarini tahlil qilish; GSP+ kabi preferensial savdo rejimlaridan foydalanish darajasini baholash; sohaning rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi omillarni aniqlash.

O'zbekiston to'qimachilik eksportining joriy tendensiyalari

2025 yil yakunlariga ko'ra, O'zbekistonning to'qimachilik sanoati mahsulotlari eksporti 2,6 mlrd AQSH dollarini tashkil etdi, mahsulot 75 mamlakatga yetkazib berildi¹. Eksport tarkibida asosiy ulush tayyor to'qimachilik buyumlari va pryajaga to'g'ri keladi: 2024 yilning birinchi yarmida pryaja ulushi 46,2%, tayyor mahsulotlar ulushi esa 38,1% ni tashkil etgan bo'lib, mahsulot 55 davlatga eksport qilingan². Bu holat sohaning hali ham xom ashyoga yaqin mahsulotlarga (pryaja, gazlama) bog'liqligini ko'rsatadi.

Biroq eksport dinamikasi bir tekis emas. 2025 yilning yanvar-fevral oylarida eksport hajmi

403,7 mln dollarni tashkil etib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 22,3% ga qisqardi, buning asosiy sababi pryaja eksportining 43% ga kamayishi bo'ldi³. 2026 yilning yanvar-aprel oylarida ham salbiy tendensiya davom etdi: eksport 454,5 mln dollarni tashkil etib, bu ko'rsatkich umumiy eksportning atigi 4,6 foizini tashkil etdi va o'tgan yilning mos davriga nisbatan sezilarli pasaydi⁴. Bunday tebranishlar jahon bozorida gazlama va tolaga bo'lgan talabning o'zgaruvchanligi, shuningdek, ichki ishlab chiqarish zanjirining hali to'liq shakllanmaganligi bilan izohlanadi.

1Экспортные показатели текстильной промышленности в 2025–2026 годах // Adliya vazirligi rasmiy sayti. — 2026. — URL: <https://gov.uz/ru/adli/news/view/136514>

2Ўзбекистан экспортировал текстильную продукцию в 55 стран мира // Milliy statistika qo'mitasi. — 2024. — URL: <https://stat.uz/ru/press-tsentr/novosti-goskomstata/55662>

3Ўзбекистан сократил экспорт текстиля на 22,3% // Kursiv Media. — 2025. — 16 aprel. — URL: <https://uz.kursiv.media/2025-04-16/uzbekistan-sokratil-eksport-tekstilya-na-223/>

4Нацкомстат Узбекистана рассказал, сколько текстильной продукции экспортировала республика // Sputnik O'zbekiston. — 2026. — 14 iyun. — URL: <https://uz.sputniknews.ru/20260614/>

Shu bilan birga, ishlab chiqarish hajmi barqaror o'smoqda: 2025 yilda to'qimachilik sanoatida ishlab chiqarish 134 trln so'mni tashkil etib, sohaga 2,1 mlrd dollarlik chet el investitsiyasi jalb qilindi. Davlat 2026 yilga ishlab chiqarishni 147 trln so'mgacha, eksportni esa 3,3 mlrd dollargacha yetkazish vazifasini qo'ygan.

Davr	Eksport hajmi	Umumiy eksportdagi ulushi	O'zgarish dinamikasi
2024 yil (yanvar-iyun)	1,5 mlrd AQSH dollari	11,8 %	55 davlatga eksport

2025 yil (yanvar-fevral)	403,7 mln AQSH dollari	—	-22,3% (o'tgan yilga nisbatan)
2025 yil (yakuni)	2,6 mlrd AQSH dollari	—	75 davlatga eksport
2026 yil (yanvar-aprel)	454,5 mln AQSH dollari	4,6%	-45,9% (2025 yilning shu davriga nisbatan)

Jadval 1. O'zbekiston to'qimachilik mahsulotlari eksportining dinamikasi

Xalqaro bozorlarga chiqishdagi to'siqlar va o'sish imkoniyatlari

Davlat 2025 yil 16 yanvardagi Farmoni bilan to'qimachilik va tikuvchilik-trikotaj sanoatini rivojlantirishning aniq maqsadli ko'rsatkichlarini belgiladi: eksportni 2025 yilda 4,0 mlrd, 2026 yilda 5,0 mlrd, 2027 yilda esa 7,0 mlrd dollargacha yetkazish, shuningdek AQSH va Yevropa bozorlariga tayyor mahsulot eksportini 500 mln dollargacha oshirish rejalashtirilgan⁵. Amaldagi ko'rsatkichlar bilan solishtirganda (2,6 mlrd dollar, 2025 yil) bu maqsadlarga erishish uchun eksport tuzilmasini tubdan o'zgartirish — xom ashyodan tayyor mahsulotga o'tishni tezlashtirish talab etiladi.

Muhim o'sish omili — Yevropa Ittifoqining GSP+ preferensial savdo tizimi. 2021 yildan beri ushbu tizim doirasida O'zbekistonning EIga eksporti deyarli uch baravar oshib, 1,15 mlrd dollarga yetdi, imtiyozli 6200 mahsulot turidan 1100 dan ortig'i bo'yicha barqaror eksport yo'lga qo'yildi⁶. GSP+ rejimi 2027 yilgacha uzaytirilgan bo'lib, O'zbekiston uni yana 10 yilga uzaytirishni taklif qilmoqda, bu esa to'qimachilik eksportchilariga uzoq muddatli bashoratlik beradi⁷.

Xalqaro brendlar bilan hamkorlik ham kengaymoqda: hozirda 66 ta mahalliy korxona LC Waikiki, Inditex kabi 80 dan ortiq xalqaro brend bilan bevosita ishlamoqda, bu O'zbekistonning global moda sanoati uchun ishlab chiqaruvchi mamlakat sifatidagi mavqeini mustahkamlamoqda⁸. Shu bilan birga, yirik brendlar bilan ishlash uchun Better Work, BCI, FWF, Organic EU kabi xalqaro

sifat va mehnat standartlariga muvofiqlik sertifikatlarini olish zarur, bu esa kichik va o'rta korxonalar uchun sezilarli moliyaviy va tashkiliy to'siq bo'lib qolmoqda.

⁵Указ Президента Республики Узбекистан от 16.01.2025 г. № УП-6 «О мерах по выведению на новый этап развития текстильной и швейно-трикотажной промышленности» // Norma.uz. — 2025. — URL:

https://www.norma.uz/novoe_v_zakonodatelstve/vnedryayutsya_novye_mehanizmy_podderjki_tekstilnoy_otrasli ⁶Uzbekistan proposes to extend GSP+ trade preferences with EU // Gazeta.uz. — 2024. — 10 December. — URL: <https://www.gazeta.uz/en/2024/12/10/gsp-plus/>

⁷Узбекистан получил статус преференциальной торговли "GSP+" с Евросоюзом // Podrobno.uz. — URL: <https://podrobno.uz/cat/economic/uzbekistan-poluchil-status-preferentsialnoy-torgovli-gsp-s-evrosoyuzom/>

⁸Узбекистан переходит от экспорта хлопка к статусу производителя для глобальной модной индустрии // AriyaTeks. — URL: https://ariyateks.uz/atele_ixsy/

2025 yil yakunlarini ko'rib chiqish davomida sohani rivojlantirish uchun qo'shimcha chora-tadbirlar belgilandi: 138 ta korxonani moliyaviy sog'lomlashtirish, eksport faoliyatiga 100 ta yangi korxonani jalb qilish, 60 ta korxonada xalqaro sifat standartlarini joriy etish va zamonaviy to'qimachilik laboratoriyasini yaratish rejalashtirilgan⁹. Bu chora-tadbirlar sohaning institutsional infratuzilmasini mustahkamlashga qaratilgan.

Shunday qilib, xalqaro bozorlarga chiqishdagi asosiy to'siqlar quyidagilarga to'planadi: eksport tarkibida xom ashyoga yaqin mahsulotlarning (pryaja, gazlama) yuqori ulushi; xalqaro sertifikatlashtirish talablariga muvofiqlikning yetishmasligi; yevropa va amerika bozorlariga yetkazib berishning yuqori

logistik xarajatlari; Xitoy, Turkiya, Bangladesh kabi yirik to'qimachilik eksportchilari bilan raqobat. O'sish imkoniyatlari esa GSP+ rejimidan to'liqroq foydalanish, tayyor kiyim-kechak ishlab chiqarishga ixtisoslashuvni chuqurlashtirish, xalqaro brendlar bilan hamkorlikni kengaytirish va davlat tomonidan ko'rsatilayotgan moliyaviy-soliq imtiyozlaridan samarali foydalanishda mujassam.

Ko'rsatkich	Qiymat	Davr
Davlat dasturi bo'yicha eksport maqsadi	4,0 → 5,0 → 7,0 mlrd USD	2025 / 2026 / 2027 yy.
AQSH va Yevropa bozorlariga tayyor mahsulot eksporti maqsadi	500 mln USD	2027 yilgacha
GSP+ doirasida EIga eksport	1,15 mlrd USD (~3 barobar o'sish)	2021-2024 yy.
Xalqaro brendlar bilan ishlaydigan korxonalar soni	66 korxona, 80+ brend	joriy holat
Sohaga jalb qilingan chet el investitsiyasi	2,1 mlrd USD	2025 yil

Jadval 2. Davlat dasturi maqsadlari va GSP+ savdo rejimi ko'rsatkichlari

Xulosa

O'zbekiston to'qimachilik mahsulotlari eksporti so'nggi yillarda sezilarli o'sish salohiyatini namoyon etdi, biroq bu o'sish barqaror emas — davriy pasayishlar eksport tarkibining xom ashyoga bog'liqligi bilan bog'liq. 2025-2027 yillar uchun belgilangan eksport maqsadlariga (4-7 mlrd dollar) erishish uchun tayyor mahsulot ishlab chiqarishni kengaytirish, xalqaro sertifikatlashtirishni tezlashtirish va logistik infratuzilmani rivojlantirish zarur.

Yevropa Ittifoqining GSP+ preferensial savdo rejimi sohaning eng muhim

o'sish drayveridan biri bo'lib qolmoqda, biroq imtiyozli mahsulot turlarining atigi bir qismidan foydalanilmoqda, bu esa ushbu imkoniyatni kengroq amalga oshirish uchun katta zaxira mavjudligini ko'rsatadi. Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, O'zbekiston to'qimachilik sanoatining xalqaro bozorlardagi rivojlanishi davlat qo'llab-quvvatlovi, xalqaro brendlar bilan hamkorlik va sifat standartlariga muvofiqlikning uyg'un birikuvi orqali barqaror o'sish traektoriyasiga chiqishi mumkin.

⁹Рассмотрены итоги года в текстильной промышленности и приоритетные задачи на перспективу // Prezident matbuot xizmati / NHRC.uz. — 2025. — 24 dekabr. — URL:

<http://nhrc.uz/ru/news/results-of-2025-in-the-textile-industry-and-priority-tasks-for-the-future-are-reviewed>

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Экспортные показатели текстильной промышленности в 2025–2026 годах // Adliya vazirligi rasmiy sayti. — 2026. — URL: <https://gov.uz/ru/adli/news/view/136514>
2. Узбекистан экспортировал текстильную продукцию в 55 стран мира // Milliy statistika qo'mitasi. — 2024. — URL: <https://stat.uz/ru/press-tsentr/novosti-goskomstata/55662>
3. Узбекистан сократил экспорт текстиля на 22,3% // Kursiv Media. — 2025. — 16 aprel. — URL: <https://uz.kursiv.media/2025-04-16/uzbekistan-sokratil-eksport-tekstilya-na-223/>
4. Нацкомстат Узбекистана рассказал, сколько текстильной продукции экспортировала республика // Sputnik O'zbekiston. — 2026. — 14 iyun.
5. Указ Президента Республики Узбекистан от 16.01.2025 г. № УП-6 «О

мерах по выведению на новый этап развития текстильной и швейно-трикотажной промышленности» // Norma.uz. — 2025.

6. Uzbekistan proposes to extend GSP+ trade preferences with EU // Gazeta.uz. — 2024. — 10 December.

7. Ўзбекистан переходит от экспорта хлопка к статусу производителя для глобальной модной индустрии // AriyaTeks.

8. Рассмотрены итоги года в текстильной промышленности и приоритетные задачи на перспективу // NHRC.uz. — 2025. — 24 dekabr.

9. Ўзбекистан получил статус преференциальной торговли "GSP+" с Евросоюзом // Podrobno.uz.